

David en de wet

Thema: De Tien Geboden
Zesde gebod, 2 Samuël 11

VOORAF

In de serie over de Tien Geboden staan we stil bij de zonden van David. Verschillende geboden van de Heere worden door David overtreden. Deze zondag kan het accent op het zesde gebod: 'Gij zult niet doodslaan' gelegd worden.

a. David en Bathseba (2 Sam. 11: 1-16)

UITLEG VAN DE TEKST

Dit hoofdstuk begint met het bericht dat David zijn soldaten, onder leiding van Joab, uitzendt om te strijden tegen de Ammonieten. Eerder versloeg David de bondgenoten van de Ammonieten: de Arameeërs. De Ammonieten staan er nu alleen voor en zullen door het leger van Israël gemakkelijk kunnen worden verslagen. In de regenperiode wordt er meestal niet gevochten. De wegen zijn dan slecht begaanbaar. Na de regenperiode, in de lente, trekken de koningen gewoonlijk te strijde. Ook de zomer, een periode van grote hitte, wordt gewoonlijk gemeden.

David trekt niet met zijn leger mee. Hij blijft waarschijnlijk in Jeruzalem achter om zich bezig te houden met de regering van zijn rijk. Op een dag, als David tegen de avond na zijn middagslaap van zijn bed opstaat, ziet hij, al wandelend over het platte dak van zijn paleis, een heel knappe vrouw. Davids paleis is op een hoogte gebouwd. Hij kijkt dus uit over de huizen en tuinen van de stad. De vrouw ziet hij terwijl zij zich in de tuin, waarschijnlijk in een vijver of waterbekken, wast. Het zal hier (zie vers 4) om een rituele reiniging zijn gegaan. Deze reiniging zal worden genoemd om te benadrukken

dat ze op dat moment niet zwanger was. Een vrouw is zeven dagen na de menstruatie onrein en moet zich daarna reinigen.

David kent de vrouw niet. Hij laat uitzoeken wie het is. Hij wil meer over deze vrouw weten. Er wordt hem verteld dat deze vrouw Bathseba heet. Ze is de dochter van een zekere Eliam, waarschijnlijk is deze man één van Davids helden (2 Sam. 23: 34). Achitofel, de man die zich later tegen David keert, zou dan haar opa zijn. Bathseba is getrouwd met Uria, een vooraanstaand militair in Davids leger. Bathseba behoort dus tot de vooraanstaande vrouwen van Jeruzalem en zal dus niet zo heel ver van het paleis vandaan hebben gewoond. Dit alles is voor David echter geen reden om terughoudend te zijn. Hij laat Bathseba komen en heeft gemeenschap met haar, daarna keert zij weer terug naar haar eigen huis. Na verloop van tijd blijkt Bathseba zwanger te zijn en zij laat dit aan David weten. David wordt door dit bericht in verlegenheid gebracht. Zijn daad zal nu spoedig uitkomen. Uria is immers in het leger en kan daarom onmogelijk de vader van het kind zijn. Daarbij staat op overspel de doodstraf. David maakt een plan om te voorkomen dat hij en Bathseba van overspel verdacht worden. Hij stuurt een bericht naar Joab waarin hij hem beveelt Uria naar hem toe te sturen. Als Uria is gearriveerd, vraagt David aan Uria hoe het met de oorlog staat. Na dit onderhoud krijgt Uria een geschenk (een gerecht zegt vers 8, dit kan een vorstelijk maal zijn, maar ook een ander geschenk) en stuurt David Uria naar zijn huis. Uria gehoorzaamt David niet, maar gaat bij de andere soldaten slapen, dichtbij Davids paleis. Als David hem hierop aanspreekt, zegt Uria dat hij, terwijl de ark van God en het leger in tenten verblijven, niet rustig thuis

kan zijn. Het feit dat Uria eerst de ark noemt, duidt op zijn eerbied voor de Heere en dat terwijl Uria een Hethiet is, een buitenlander. Uria spreekt een eed uit door te zweren bij David dat hij niet naar huis zal gaan.

David probeert het nog een keer. Hij zegt tegen Uria dat hij die dag bij hem moet blijven. De volgende dag zal hij dan worden teruggestuurd. Die avond nodigt David Uria uit met hem samen te eten. David zorgt er voor dat Uria dronken wordt en daardoor niet meer weet wat hij doet. David hoopt dat Uria op deze wijze alsnog naar huis gaat en gemeenschap met Bathseba heeft zodat, als bekend wordt dat Bathseba zwanger is, Uria als vader kan worden aangemerkt.

Ook dit plan slaagt niet. Uria gaat niet naar huis, maar slaapt net als de vorige nacht bij de soldaten. Nu schrijft David een brief aan Joab die hij aan Uria meegeeft. In die brief draagt David Joab op Uria vooraan in de strijd te zetten. Als Uria op een gevaarlijke plaats staat, moeten de andere soldaten zich terugtrekken. Uria zal dan getroffen worden en omkomen.

TER OVERWEGING

Het vraagt heel wat om dit gedeelte op een sobere, maar heldere manier te vertellen. Gezien de leeftijd van de kinderen kunnen verschillende aspecten worden uitgewerkt. Voorzichtigheid is echter geboden. Hoeveel kinderen krijgen in hun leefomgeving niet te maken met situaties van overspel. We moeten juist daarom ook bewogen spreken over mensen die bepaalde overtredingen begaan, maar de zonden moeten we helder en duidelijk veroordelen. Tegelijk moeten we beseffen dat iedereen zondig en verdorven is en daardoor onbekwaam tot enig goed en geneigd tot alle kwaad. Een aantal aspecten kunnen bijzondere nadruk krijgen:

- We kunnen benadrukken hoe David tot zonde komt. Er is wel eens gewezen op het feit dat David thuis bleef, terwijl het leger uittrok ten oorlog. Het is echter niet onmogelijk dat Davids aanwezigheid in Jeruzalem noodzakelijk was, omdat het land intussen ook bestuurd moest worden. Hoe dan ook, Davids eerste zonde is dat hij een vrouw aanziet en haar begeert (zie Heidelbergse Catechismus, vraag en antw. 92). Op het moment dat hij haar zag, had hij zijn oog moeten afwenden. Hij is zelf getrouwd en Bathseba is de vrouw van iemand anders. De zonde van begeerte mondt uit in de zonde tot overspel (Jak. 1: 14-15). Waar de begeerte niet wordt weerstaan, volgt een andere zonde. We kunnen dit uitwerken naar de praktijk van het kinderleven.
- De vraag of Bathseba medeschuldig is, is moeilijk te beantwoorden. Enerzijds baadde zij zich op een plek die zichtbaar was voor anderen, ander-

zijds kan zij geen andere mogelijkheden hebben gehad. Alleen paleizen hadden badkamers. Het was dan vanzelfsprekend zich op de binnenplaats van het huis te wassen. We lezen echter niets van de tegenwerking van Bathseba in dit hele gebeuren.

- De houding van Uria is bijzonder. Hij, die uiteindelijk een heiden is, is zeer plichtsgetrouw. Hij vindt het niet juist om rustig naar huis te gaan, terwijl de andere soldaten aan het gevaar van de oorlog zijn overgeleverd. We kunnen hierin de hand van de Heere zien, Die op deze manier de zonde van David aan het licht wil brengen.

b. Dood van Uria (2 Sam. 11: 17-27)

UITLEG VAN DE TEKST

Joab voert het bevel van David uit. Bij de belegering van Rabba wordt Uria vooraan gezet. Verschillende soldaten sterven. Ook Uria komt om.

Joab stuurt een boodschapper naar Jeruzalem om verslag te doen over de strijd tegen de Ammonieten. Joab geeft precieze instructies aan de boodschapper. Koning David zou boos kunnen worden als hij hoort dat de soldaten heel dicht tot de stadsmuur zijn genaderd en er verschillende van hen gesneuveld zijn. Een generaal behoort te weten dat dit manschappen kost. David zal erop kunnen wijzen dat Abimelech verslagen werd, omdat een vrouw in Tebes vanaf de stadsmuur een molensteen op zijn hoofd liet vallen (Richt. 9: 53). Dicht bij een stadsmuur komen is dus heel gevaarlijk en onverstandig. Als David zo reageert, moet de boodschapper zeggen dat ook Uria de Hethiet omgekomen is. Deze mededeling zal de boosheid van David temperen.

De boodschapper weet de boodschap zo te brengen, dat voorkomen wordt dat David boos wordt. Hij vertelt dat de tegenstanders sterker waren dan de Israëlieten en dat ze hen in het open veld hebben aangevallen. Het leger van Israël wist desondanks de aanval af te slaan en joeg de Ammonieten terug naar de stad. Toen begonnen er echter soldaten vanaf de muur op de achtervolgers te schieten en doodden enkele mannen van David. Onder de gesneuvelden was Uria de Hethiet. David neemt het nieuws kalm op. Hij geeft de opdracht om Joab te zeggen dat hij niet al te ontzet moet zijn over deze gebeurtenis. David voert aan dat er nu eenmaal in elke oorlog mannen sneuvelen. David geeft de opdracht dat de strijd verhevigd moet worden en de stad met de grond moet worden gelijk gemaakt.

Als Bathseba hoort dat haar man is omgekomen in de strijd, bedrijft ze rouw over haar man. Een rouwperiode duurt zeven of dertig dagen. Wan-

neer de rouwperiode is afgelopen, laat David Bathseba ophalen. Hij neemt haar in huis en neemt haar tot vrouw. Na verloop van tijd wordt een zoon geboren.

Aan het einde van het hoofdstuk wordt weergegeven hoe God deze zaak beziet. Dit alles is kwaad in de ogen van de Heere. Deze opmerking vormt een inleiding op wat nu gaat gebeuren. God zal laten zien dat Hij de zonde niet kan toelaten en moet straffen, ook al is David koning.

TER OVERWEGING

In de behandeling van dit gedeelte behoren de volgende zaken aan de orde te komen:

- We zien dat David zo in de greep en de macht van de zonde zit, dat de ene zonde de andere met zich meebrengt. Zo komt David op een hellend vlak terecht.
- Wanneer we nagaan welke geboden van God allemaal worden overtreden, dan ontdek je dat niet minder dan vijf geboden zijn overtreden: het zesde, zevende, achtste, negende en tiende gebod. Probeer met de kinderen helder te krijgen op welke wijze deze geboden overtreden zijn.

- Ga aan de hand van vraag en antwoord 105 uit de Heidelbergse Catechismus met de kinderen na wat het zesde gebod allemaal inhoudt. Al hebben we nog nooit een moord gepleegd of laten plegen zoals David, toch staan we ook schuldig aan dit gebod.
- Het lijkt alsof David straffeloos door kan gaan met zondigen, maar God zal op Zijn moment ingrijpen. De Heere doet dat ook op Zijn manier. Zo is dat ook met onze zonden. Het kan lijken dat zonden niet worden gestraft, maar eens zullen ze worden gestraft. Des te meer is het nodig verzoening voor onze zonden te zoeken in het bloed van de Heere Jezus, zodat de toorn van God wordt afgewend en we leven zullen. Wie leeft van de verzoenende kracht van het bloed, zal des te meer de zonde haten en ook de zonden laten. Het is heel erg dat David als kind van God een verkeerd voorbeeld geeft en de Heere verdriet doet.

GELOOFSLEER

Heidelbergse Catechismus, zondag 40.

